
MONOGRAFIE PRAWNICZE

UTRUDNIANIE
POSTĘPOWANIA KARNEGO
WYBRANE ZAGADNIENIA
TEORII I PRAKTYKI

MAŁGORZATA WYSOCZYŃSKA



Wydawnictwo C.H. Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

MAŁGORZATA WYSOCZYŃSKA • UTRUDNIANIE POSTĘPOWANIA
KARNEGO. WYBRANE ZAGADNIENIA TEORII I PRAKTYKI

Polecamy nasze publikacje z tej serii:

Hanna Kuczyńska

**MODEL OSKARŻENIA PRZED MIĘDZYNARODOWYM
TRYBUNAŁEM KARNYM**

Marek Kulik

**PRZEDAWNIEŃ KARALNOŚCI I PRZEDAWNIEŃ
WYKONANIA KARY W POLSKIM PRAWIE KARNYM**

Konrad Andrzej Politowicz

GRZYWNA AKCESORYJNA W POLSKIM PRAWIE KARNYM

Iwona Sepiolo

PRZESTĘPSTWO NIEGOSPODARNOŚCI Z ART. 296 KK

Maciej Siwicki

CYBERPRZESTĘPCZOŚĆ



Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

UTRUDNIANIE
POSTĘPOWANIA KARNEGO
WYBRANE ZAGADNIENIA
TEORII I PRAKTYKI

MAŁGORZATA WYSOCZYŃSKA



WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2014

Wydawca: Natalia Adamczyk



© **Wydawnictwo C.H.Beck 2014**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C.H.Beck
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-5364-7



ISBN e-book 978-83-255-5365-4

Mani i Jasiowi

Spis treści

Przedmowa	XI
Wykaz skrótów	XIII
Wykaz literatury	XVII
Wprowadzenie	1
Rozdział I. Przedmiot ochrony przestępstwa poplecznictwa	11
§ 1. Uwagi ogólne	11
§ 2. Pojęcie przedmiotu ochrony w nauce prawa karnego	17
§ 3. Przedmiot ochrony przestępstwa poplecznictwa	25
Rozdział II. Strona przedmiotowa przestępstwa poplecznictwa	35
§ 1. Uwagi ogólne	35
§ 2. Postępowanie karne, przestępstwo, przestępstwo skarbowe jako znamiona poplecznictwa	39
I. Postępowanie karne	39
II. Przestępstwo i przestępstwo skarbowe	41
§ 3. Utrudnianie lub udaremnianie postępowania karnego jako znamiona poplecznictwa	42
§ 4. Ukrywanie sprawcy przestępstwa jako znamię poplecznictwa	43
§ 5. Zacieranie śladów przestępstwa jako znamię poplecznictwa	46
§ 6. Odbywanie za skazanego kary jako znamię poplecznictwa	48
I. Znamię „odbywania” kary, a kara pozbawienia wolności i kara ograniczenia wolności	49
II. Znamię „odbywania” kary, a kara grzywny	50
Rozdział III. Podmiot i strona podmiotowa przestępstwa poplecznictwa	55
Rozdział IV. Postacie przestępstwa poplecznictwa	71
§ 1. Uwagi ogólne	71
I. Konstrukcja współdziałania przestępnego w polskim Kodeksie karnym z 1997 r.	73
II. Pomocnictwo a poplecznictwo na tle modeli współdziałania przestępnego	79
§ 2. Postacie przestępstwa poplecznictwa	81

I. Skutkowy charakter przestępstwa popełnienia.....	81
II. Przygotowanie i usiłowanie przestępstwa popełnienia	85
III. Wybrane postacie przestępstwa popełnienia	89
Rozdział V. Wymiar kary za przestępstwo popełnienia	103
§ 1. Uwagi ogólne	103
§ 2. Sankcja karna za przestępstwo popełnienia	107
§ 3. Ustawowa klauzula niekaralności, znamiona „pomocy osobie najbliższej” i „obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższymi”	111
§ 4. Nadzwyczajne złagodzenie kary	115
§ 5. Odstąpienie od wymierzenia kary	116
§ 6. Czyn ciągły, ciąg przestępstw oraz przestępstwa trwale, a odpowiedzialność karna popełnienia	116
§ 7. Postępowanie karne dotyczące przestępstwa sprawcy, któremu udzielana jest pomoc, a odpowiedzialność karna za popełnienie.....	119
Rozdział VI. Przestępstwo popełnienia a inne przestępstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości. Zakazy dowodowe	129
§ 1. Uwagi ogólne	129
§ 2. Typ rodzajowy czynu zabronionego fałszywych zeznań	131
§ 3. Zakazy dowodowe.....	133
I. Tajemnica zawodowa – wybrane zagadnienia	135
II. Stosunek bliskości z oskarżonymi status oskarżonego	139
§ 4. Popełnienie a podmiotowe zakazy dowodowe	140
I. Fałszywe zeznania, popełnienie a zakazy dowodowe	140
II. Odmowa złożenia zeznań, niestawiennictwo a odpowiedzialność karna za popełnienie	143
§ 5. Zbiegi przepisów w rozdziale o przestępstwach przeciwko wymiarowi sprawiedliwości	149
Rozdział VII. Przestępstwo popełnienia a przestępstwo paserstwa	153
§ 1. Uwagi ogólne	153
§ 2. Analiza znamion przestępstwa paserstwa	155
§ 3. Relacja znamion przestępstwa popełnienia i przestępstwa paserstwa	159
Rozdział VIII. Wybrane przypadki popełnienia w świetle badań empirycznych. Popełnienie a przestępczość zorganizowana	171
§ 1. Uwagi ogólne	171
§ 2. Cel badania.....	183
§ 3. Hipotezy badawcze	188

§ 4. Analiza materiału empirycznego	190
§ 5. Wnioski.....	194
Rozdział IX. Deontologie zawodowe a poplecznictwo jako przestępstwo popelniane przez uczestników postępowania karnego w toku procesu w świetle badań empirycznych. Wybrane zagadnienia	201
§ 1. Uwagi ogólne	201
§ 2. Wybrane zbiory zasad etyki zawodowej – w zarysie	206
I. Deontologia zawodu adwokata	206
II. Etyka zawodowa sędziów sądów powszechnych.....	208
§ 3. Analiza dogmatyczno-empiryczna zachowań uczestników postępowania karnego	209
I. Odpowiedzialność karna biegłego za przestępstwo poplecznictwa	210
II. Odpowiedzialność karna obrońcy i sędziego za przestępstwo poplecznictwa	211
III. Odpowiedzialność karna pozostałych uczestników postępowania karnego za przestępstwo poplecznictwa	217
IV. Zachowania o znamionach przestępstw łapownictwa biernego i czynnego a przestępstwo poplecznictwa	225
V. Uwagi końcowe.....	227
Rozdział X. Poplecznictwo wobec sprawców działających w zorganizowanej grupie albo związku mającym na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego w świetle badań empirycznych	231
§ 1. Uwagi ogólne	231
§ 2. Odpowiedzialność za przestępstwo z art. 258 KK a odpowiedzialność za poplecznictwo	232
I. Odpowiedzialność karna za udział w strukturach z art. 258 KK i za przestępstwa popełnione w ich ramach	232
§ 3. Klauzula niepodlegania karze na podstawie art. 259 i art. 60 § 3 KK a odpowiedzialność karna za poplecznictwo”	240
§ 4. Rola świadka koronnego w ujawnianiu sprawców przestępstw, którym udzielana jest pomoc przez popleczników	247
§ 5. Wnioski.....	252
Zakończenie	255
Indeks rzeczowy	261

Przedmowa

Monografia prawnicza, którą macie Państwo przed sobą, w przeważającej mierze polega na analizach dogmatycznych poświęconych odpowiedzialności karnej za utrudnianie lub udaremnianie postępowania karnego. Praca dotyczy wielu wątków, a każdy z nich zasługiwał na odrębne rozwinięcie i omówienie. Stąd część zagadnień, z uwagi na założoną skrótowość opracowania, nie została poddana pogłębionej analizie, a jedynie sygnalizacyjnie wspomniano je, z uwagi na doniosłość ich znaczenia dla tematu podstawowego. Dla realizacji zadania szczególnie ważny był fakt uczestniczenia w programie badań naukowych prowadzonych pod auspicjami Ministerstwa Nauki i Informatyzacji nr PBZ – MIN 004/T00/2002. Wszystkim osobom, których życzliwość umożliwiła przeprowadzenie niezbędnych dla powstania dysertacji badań, pragnę gorąco podziękować. Szczere podziękowania składam również Szanownemu Panu SSO S. *Wlazło* i wszystkim Sędziom, pod których opieką patronacką w trakcie trwania aplikacji pracowałam, a wyrazy wdzięczności kieruję w stronę SSO A. *Wesołowskiej*, dzięki której projekt nabrał ostatecznego kształtu. W szczególności natomiast za wszystkie niezwykle cenne uwagi dziękuję Wielce Szanownym Panom Profesorom – Panu prof. zw. dr hab. *E. W. Pływaczewskiemu* oraz Panu prof. UŁ dr hab. *R. Dębskiemu* i Panu prof. UŁ dr hab. *K. Indeckiemu*, których uwagi istotnie wpłynęły na ostateczny kształt pracy.

Autorka

Wykaz skrótów

1. Akty prawne

EKPCz	Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4.11.1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.)
KK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 ze zm.)
KK69	ustawa z 19.4.1969 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 13, poz. 94 ze zm.)
KKS.....	ustawa z 10.9.1999 r. – Kodeks karny skarbowy (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 186 ze zm.)
KKW	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 90, poz. 557 ze zm.)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
KPK.....	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.)
KPK69.....	ustawa z 19.4.1969 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 13, poz. 96 ze zm.)
KPW	ustawa z 24.8.2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 395 ze zm.)
KW	ustawa z 20.5.1971 r. – Kodeks wykroczeń (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 482 ze zm.)
PrAdw	ustawa z 26.5.1982 r. – Prawo o adwokaturze (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188 ze zm.)
ProkU	ustawa z 20.6.1985 r. o prokuraturze (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599 ze zm.)
PrUSP	ustawa z 27.7.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 427 ze zm.)
RadPrU.....	ustawa z 6.7.1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 10, poz. 65 ze zm.)
ŚwKorU	ustawa z 25.6.1997 r. o świadku koronnym (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 36, poz. 232 ze zm.)

2. Czasopisma

Biul. PK	Biuletyn Prawa Karnego
Biul. SA w Katowicach.....	Biuletyn Sądu Apelacyjnego w Katowicach. Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Katowicach i Sądów Okręgowych
Biul. SA w Łodzi	Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Łodzi
Biul. SA w Lublinie.....	Biuletyn Sądu Apelacyjnego w Lublinie
Biul. SA w Warszawie.....	Biuletyn Sądu Apelacyjnego w Warszawie
Biul. SN	Biuletyn Biura Orzecznictwa Sądu Najwyższego
CzPKiNP	Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych
Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz.Urz.	Dziennik Urzędowy
EP	Edukacja Prawnicza
Jur.	Jurysta
KZS	Krakowskie Zeszyty Sądowe
MoP	Monitor Prawniczy
M.P.	Monitor Polski
NP	Nowe Prawo
OSA	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSAK	Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Katowicach
OSNKW	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Wojskowa
OSNMS	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Ministerstwa Sprawiedliwości
OSNWSK	Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych
OSNPG	Orzecznictwo Sądu Najwyższego, wydawnictwo Prokuratury Generalnej
OSP, OSPiKA	Orzecznictwo Sądów Polskich (w latach 1957–1989: Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych)
OSProk. i Pr.	Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Sądów Apelacyjnych, Naczelnego Sądu Administracyjnego i Trybunału Konstytucyjnego (Prokuratura i Prawo, dodatek)
Pal	Palestra
PiP	Państwo i Prawo
PPK	Przegląd Prawa Karnego
PP	Przegląd Policyjny
Prob.Krym.	Problemy Kryminalistyki
ProbPK	Problemy Prawa Karnego
Prok.	Prokurator
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo

PS	Przegląd Sadowy
R. Pr.	Radca Prawny
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
Rzeczp.	Rzeczpospolita
SP	Studia Prawnicze
WPP	Wojskowy Przegląd Prawniczy
ZNUJ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego
ZO	Zbiór Orzecznictwa Sądu Najwyższego

3. Organy orzekające

ETPCz	Europejski Trybunał Praw Człowieka
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SN (7)	Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów
TK	Trybunał Konstytucyjny
WKD	Wojewódzka Komisja Dyscyplinarna

4. Inne skróty

art.	artykuł
cyt.	cytowany (-a, -e)
dec.	decyzja
dot.	dotyczy
jw.	jak wyżej
m.in.	między innymi
MS	Minister Sprawiedliwości
nast.	następny (-a, -e)
Nb	numer brzegowy
niepubl.	niepublikowany
nin.	niniejszy
np.	na przykład
Nr	numer
obw.	obwieszczenie
orz.	orzeczenie
pkt	punkt
por.	porównaj
post.	postanowienie
poz.	pozycja
pr. zbior.	praca zbiorowa
r.	rok

Wykaz skrótów

red.	redakcja
RM	Rada Ministrów
rozp.	rozporządzenie
s.	strona (-y)
S.A.	spółka akcyjna
SOKiK	Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
sp. z o.o.	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
uchw.	uchwała
ust.	ustęp
uw.	uwaga
uzas.	uzasadnienie
w zw.	w związku
wg	według
wyr.	wyrok
t.	tom
t.j.	tekst jednolity
tj.	to jest
tzw.	tak zwany (-a, -e)
z.	zeszyt
ZN	Zeszyty Naukowe
zarz.	zarządzenie
zd.	zdanie
ze zm.	ze zmianami
zob.	zobacz
§	paragraf

Wykaz literatury

- Adamczyk M.*, Kilka refleksji na temat zasad etyki zawodowej w kontekście obowiązywania instytucji świadka koronnego, [w:] *J. Kasprzak, J. Bryk* (red.), Prawo Kryminalistyka. Policja. Księga pamiątkowa ofiarowana Profesorowi Bronisławowi Młodziejowskiemu, Szczytno 2008
- Adamczyk M.*, Świadek koronny. Analiza Prawno- Kryminalistyczna, Warszawa 2011, s. 11,
- Agacka-Indecka J.*, Tajemnica zawodowa adwokata – znaczące rozstrzygnięcia sądów, Pal. 2005, Nr 7–8
- Andrejew I.*, Kodeks karny. Krótki komentarz, Warszawa 1975
- Andrejew I.*, Kodeks karny. Krótki komentarz, Warszawa 1988
- Andrejew I., Kubicki L., Waszczyński J.*, System prawa karnego, Wrocław–Lublin–Łódź–Kraków–Gdańsk 1989
- Andrejew I.*, Podstawowe pojęcia nauki o przestępstwie, Warszawa 1988
- Andrejew I.*, Polskie prawo karne w zarysie, Warszawa 1986
- Andrejew I.*, Polskie prawo karne, Warszawa 1970
- Andrejew I.*, Ustawowe znamiona czynu. Typizacja i kwalifikacja przestępstw, Warszawa 1978
- Andrejew I.*, Ustawowe znamiona przestępstwa, Warszawa 1959
- Andrejew I., Świda W., Wolter W.*, Kodeks karny z komentarzem, Warszawa 1973
- Bafia J., Mioduski K., Siewierski M.*, Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 1977
- Bafia J.*, Polskie prawo prasowe, PiP 1984, Nr 10
- Baj A.*, Tajemnica zawodowa radcy prawnego w procesie karnym, R. Pr. 2007, Nr 7
- Baj A.*, Tajemnica zawodowa radcy prawnego w procesie karnym, R. Pr. 2007, Nr 7
- Barczak-Oplustil A.*, Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych, Cz.PKiNP 2005, Nr 1
- Blażerski M.*, Uwagi na temat przesłanek dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego, Prok. i Pr. 2004, Nr 11–12
- Błachut J.*, Zasady związane ze wszczęciem procesu karnego a zjawisko przestępczości, [w:] *J. Czapska, A. Gaberle, A. Światłowski, A. Zoll* (red.), Zasady procesu karnego wobec wyzwań współczesności. Księga ku czci prof. S. Waltosia, Warszawa 2000
- Błoński M.*, Wyjaśnienia oskarżonego w polskim procesie karnym, Łódź 2011
- Bojarski M., Filar M., Górniok O.* (red.), Komentarz do kodeksu karnego, Lex Polonica 2000
- Bojarski M., Giezek J., Sienkiewicz Z.*, Prawo karne materialne. Część ogólna i szczególna, Warszawa 2006
- Bojarski M., Radecki W.*, Kodeks wykroczeń. Komentarz, Warszawa 2005
- Bojarski T.*, Polskie prawo karne. Zarys części ogólnej, Warszawa 2002

- Bojarski T., *Polskie prawo wykroczeniowe*, Warszawa 2005
- Boratyńska K. T., Górski A., Sakowicz A., Ważny A., *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2012
- Bryła M., Porozumienie, zorganizowana grupa, związek przestępczy jako formy organizacyjne przestępczości zorganizowanej, *Prok. i Pr.* 2000, Nr 3
- Bryła M., Sprawstwo kierownicze i sprawstwo polecające, *Prok. i Pr.* 2000, Nr 1
- Buchała K., *Dyrektywy sądowego wymiaru kary*, Warszawa 1964
- Buchała K., Komentarz do art. 60 kodeksu karnego, [w:] K. Buchała, A. Zoll, *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz, t. I*, Kraków 1998,
- Buchała K., Niektóre zagadnienia nowelizacji prawa karnego, *PiP* 1996, Nr 3
- Buchała K., *Prawo karne materialne*, Warszawa 1989
- Buchała K., W sprawie sporu o tajemnicę adwokacką, *Pal.* 1969, Nr 2
- Buchała K., Zoll A., *Polskie prawo karne*, Warszawa 1995
- Cesarz K., Dowód z zeznań świadka koronnego na tle prawa do sądu (wybrane zagadnienia), *PS* 2004, Nr 4
- Chybiński O., Gutekunst W., Świda W., *Prawo karne*, Wrocław 1980
- Chybiński O., *Paserstwo w polskim prawie karnym*, Warszawa 1962
- Cieślak M., O przesłankach procesowych, *PiP* 1969, Nr 12
- Cieślak M., O węzłowych pojęciach związanych z sensem kary, *NP* 1969, Nr 2
- Cieślak M., *Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne*, Warszawa 1984
- Cieślak M., *Polskie prawo karne. Zarys systemowego ujęcia*, Warszawa 1990
- Cieślak M., *Polskie prawo karne. Zarys systemowego ujęcia*, Warszawa 1994
- Cieślak M., Trójgłos w sprawie tajemnicy zawodowej adwokata, *Pal.* 1964, Nr 3
- Cieślak M., *Wstęp do nauki polskiego prawa karnego*, Gdańsk 1985
- Cieślak M., Doda Z., *Przegląd orzecznictwa*, WPP 1972, Nr 2
- Cieślak W., Niektóre zagadnienia przedmiotu karnoprawnej ochrony, *PiP* 1993, Nr 11–12
- Cieślak W., *Wymuszenie rozbójnicze*, Warszawa 2000
- Czapigo A., Wyjaśnienia oskarżonego jako środek dowodowy w procesie karnym, *WPP* 2001, Nr 1
- Czekaj M., Udział obrońcy w postępowaniu przygotowawczym w nowym kodeksie postępowania karnego, *Prok. i Pr.* 1998, Nr 1
- Czeszejko Z., Krzemiński Z., *Odpowiedzialność dyscyplinarna adwokatów*, Warszawa 1971
- Ćwiągalski Z., Wybrane problemy wymiaru kary za przestępczość zorganizowaną, *Prok. i Pr.* 2001, Nr 12
- Ćwiągalski Z., Zoll A., *Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego*, NP 1986, Nr 1
- Daszkiewicz K., Glosa do Uchwały SN z dnia 25 lutego 1999 roku, *OSP* 1999, Nr 7–8, poz. 148
- Daszkiewicz K., Glosa do uchwały SN z dnia 29 października 2004 r., I KZP 24/04, *OSP* 2005, Nr 7–8, poz. 99
- Daszkiewicz K., O przepisach projektu kodeksu karnego dotyczących przestępczości zorganizowanej, [w:] *Kryminologiczne i prawne aspekty przestępczości zorganizowanej*, Szczytno 1992

- Dąbrowska-Kardas M.*, Komentarz do art. 291 KK [w:] *A. Zoll* (red.), Kodeks karny. Część szczególna, t. III, Komentarz do art. 278-363 KK, Warszawa 2006,
- Dębski R.* (red.), System Prawa Karnego, t. 3, Nauka o przestępstwie. Zasady odpowiedzialności, Warszawa 2012
- Dębski R.*, O teoretycznych podstawach regulacji współdziałania przestępczego w kodeksie karnym z 1997 r., *Studia Prawno-Ekonomiczne* 1998, t. LVIII
- Dębski R.*, Karalność usiłowania nieudolnego, *RPEiS* 1999, Nr 2
- Dębski R.*, Pozaustawowe znamiona przestępstwa. O ustawowym charakterze norm prawa karnego i znamionach typu czynu zabronionego nie określonych w ustawie, *Łódź* 1995
- Dębski R.*, Uwagi o przedmiocie ochrony prawno – karnej, *ZN UŁ NH-S*, z. 95, *Łódź* 1973
- Dębski R.*, W sprawie rozszerzenia karalności usiłowania nieudolnego, [w:] *K. Indeck* (red.), Aktualne problemy prawa karnego, kryminologii i penitencjarystyki, Księga ofiarowana Profesorowi Stanisławowi Leleńskiemu, *Łódź* 2004
- Duff R. A.*, Karanie obywateli, *Ius et Lex* 2006, Nr 1(IV)
- Enerlich, I. Nowacka M.*, Związek przestępczy lub grupa zorganizowana, *Jur.* 1996, Nr 4
- Fajnberg J., Leonie M.*, Kodeks karny z orzecznictwem okresu powojennego, Warszawa 1956
- Filar M.*, [w:] *Marek A.* (red.), Prawo karne. Zagadnienia teorii i praktyki, Warszawa 1986
- Filipiuk R., Jasiński W.*, Przystępczość zorganizowana i jej zwalczanie w Republice Federalnej Niemiec. Sprawozdanie ze szkolenia przeprowadzonego przez policjantów Federalnego Urzędu Kryminalnego, *PP* 1995, Nr 1–2
- Filipkowski W., Lonca R.*, Zorganizowane grupy o charakterze terrorystycznym studium kryminologiczno-prawne, *WPP* 2006, Nr 4
- Filipkowski W.*, Zwalczanie przystępczości zorganizowanej w aspekcie finansowym, *Kraków* 2004
- Gabara E.*, Stanowisko polski w zwalczaniu międzynarodowej przystępczości zorganizowanej, *Toruń* 2004
- Gaberle A.*, Dowody w sądowym procesie karnym. Teoria i praktyka, Warszawa 2011
- Gaberle A.*, Glosa do uchwały SN z dnia 16 czerwca 1994 r., *I KZP 5/94, PiP* 1995, Nr 4
- Gaberle A.*, Przystępczość grupowa w Polsce jako zjawisko kryminologiczne i prawno-karne, *Cz.PKiNP* 1998, Nr 1–2
- Gajewska-Kraczkowska H.*, Tajemnica zawodowa, *PiP* 1988, Nr 6
- Gardocki L.*, Najnowsze zmiany w Kodeksie karnym, *MoP* 1995, Nr 12
- Gardocki L.*, Prawo karne, Warszawa 2001
- Gardocki L.*, Zagadnienia teorii kryminalizacji, Warszawa 1990
- Gerecka-Żołyńska A.*, Glosa do uchwały SN z dnia 22 listopada 2002 r., *OSP* 2004, Nr 1, poz. 5
- Giezek J.*, Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2000 r., *I KZP 36/00, Prok. i Pr.* 2001, Nr 9
- Gizbert-Studnicki T.*, Wieloznaczność leksykalna w interpretacji prawniczej, *Kraków* 1978